

A TDK szerepe, szervezeti keretei és jövője a felsőoktatási tehetséggondozásban

Cziráki Szabina – Szendrő Péter

- A tudományos diákköri tevékenység hosszú ideje meghatározó eleme a magyar felsőoktatásnak. Az intézményi TDK-konferenciákon pályamunkájukkal eredményesen szereplő hallgatók juthatnak tovább az országos fordulóra, amelyen már más intézmények hallgatóival mérhetik össze eredményeiket. 2013 tavaszán a XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferenciára kerül sor, amelynek kapcsán rövid áttekintést adunk a TDK jelenéről és jövőjéről. ■

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács szervezésében az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a Magyar Tudományos Akadémia fővédnökségével az erre kiválasztott egyetemi és főiskolai karok tevékeny megvalósításával 2013-ban 31. alkalommal kerül sor 16 tudományterületi szekcióban az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára, a tudományos diákköri tevékenységet végző tehetséges hallgatók fórumára.

A tudományos diákköri tevékenység, amely több mint hatvanéves múltra tekint vissza, a felsőoktatás legnagyobb hatókörű tehetséggondozó „vállalkozása”. Az első tudományos diákköri konferenciákat az 1950–1951-es tanévben rendezték meg az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és az akkori Veszprémi Vegyipari Egyetemen. Ezt követően egyre több helyen kezdődött meg a TDK-formában történő tehetséggondozás, amelynek eredményeként 1955-ben sor került az első országos rendezvényre, akkor még Tudományos diákkörök első országos konferenciája néven. A konferencián összesen 109 előadás hangzott el (Anderle, 2011). A későbbiekben a TDK népszerűsége folyamatosan nőtt, és az országos döntőben résztvevők számának növekedése miatt tudományterületekre tagozódott. 2003-tól összesen 16 nagy hagyományú szekcióban mutatkozhatnak be a hallgatók. A szekciók szervezését az OTDT szakmai bizottságai irányítják.

A TDK iránti töretlen érdeklődés a hallgatók részéről, valamint az őket segítő oktatók kintartása egyaránt azt mutatja, hogy a felsőoktatásban igény van a minőségi képzésre, a tutorális jellegű tehetséggondozásra. A tudományos diákkör ennek biztosít keretet és tartalmat.

Az intézményi TDK

A felsőoktatási intézményekben a hallgatók témavezető mestereik segítségével kapcsolódhatnak be a kutatómunkába, és mélyíthetik el tudományos ismereteiket. Az így végzett tevékenység eredményei pályamunkában vagy alkotásban öltönek testet, amelyet intézményi TDK-konferenciákon mutathatnak be a szerzők. Ezen megméretés során lehetőséget kapnak arra, hogy dolgozatukat és előadásukat szakértő zsűri értékelje, és visszajelzést adjon számukra. A konferenciák nyitottak, azokon a hallgatók és az oktatók is részt vehetnek, és kérdéseket tehetnek fel. Ezzel a TDK-konferenciák egy-egy intézményben és karon olyan fórumokat teremtenek, ahol a fiatalok és tanáraik megismerhetik a tudományos diáktevékenység eredményeit, amelyekhez kapcsolódóan tudományos vitákat folytathatnak.

A konferenciák emellett megméretést is jelentenek, azokon helyezéseket oszthatnak ki, valamint a legjobb dolgozatok esetében a zsűri javaslatot tehet a minden második évben megrendezett Országos Tudományos Diákköri Konferencián történő bemutatásra.

A 2013-ban megrendezésre kerülő XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferenciára a XXXI. OTDK központi felhívása alapján négy félévben szerezhettek jogosultságot a hallgatók (2010–2011-es tanév II. félév, 2011–2012. évi tanév, 2012–2013. évi tanév I. félév). Az intézmények összesen 1865 szekcióban rendeztek ún. „házi versenyt” TDK-konferenciát, amelyeken összesen 13 099 pályamunkát mutattak be (a XXX. Jubileumi OTDK-n ez még csak 11 651 volt). A XXIX., a XXX. Jubileumi és a XXXI. OTDK és az azokat megelőző intézményi TDK-konferenciák összefoglaló adatait az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. Intézményi TDK- és OTDK-adatok (XXIX. OTDK, XXX. Jubileumi OTDK, XXXI. OTDK).

	XXIX. OTDK	XXX. Jubileumi OTDK	XXXI. OTDK
Intézményi TDK-konferenciák száma	1512	1735	1865
Bemutatott pályamunkák száma	11 032	11 651	13 099
Szerző hallgatók száma	12 823	13 520	13 248
Témavezetők száma	12 823	14 154	16 205
OTDK-ra javasolt pályamunkák száma	5702	6749	7377
OTDK-ra benevezett pályamunkák száma	3957	4470	4980
Tagozatok száma	381	412	–*
Bemutatott pályamunkák száma	3705	4169	–*
Helyezett pályamunkák száma	1192	1328	–*

A *-gal jelölt adatok a XXXI. OTDK szekcióülésein 2013 márciusában és áprilisában kiosztott helyezések alapján valnak majd nyilvánossá.

Forrás: Diáktudós XXII. évfolyam 5. és 6. szám, OTDT online rendszer

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia megrendezésére minden második év (páratlan évek) tavaszán kerül sor. A rendező intézményeket az előző OTDK-t megelőzően választja ki a szakmai bizottságok javaslata alapján az OTDT (így már jelenleg ismertek a 2015-ös XXXII. OTDK rendezői is).

Az intézményi TDK-konferenciákon az OTDK-ra javasolt dolgozatok szerzőinek a XXXI. OTDK központi felhívásának értelmében pályamunkájukat már a döntést követően fel kellett tölteniük az OTDT online rendszerébe. Ez a szabály biztosítja azt, hogy az OTDK-ra ugyanazt a pályaművet nevezze be a hallgató, amelyet a TDK-konferencián javasoltak az országos fordulóra.

Tekintettel arra, hogy az OTDK egyes tudományterületi szekcióiban eltérőek a dolgozatokra vonatkozó tartalmi és formai kritériumok, a hallgatóknak már az intézményi TDK-konferenciát megelőzően érdemes áttekinteni annak a szekciónak a felhívását, amelybe nevezni szeretnének, és az abban foglaltak szerint elkészíteni a dolgozatukat. A TDK-pályamunka tudományos mű, így a tudományos művekre vonatkozó szabályoknak meg kell felelnie (felépítés, hivatkozás, idézés stb.). Nagyon lényeges emellett, hogy a hallgató önálló munkáját egyértelműen bemutassa a dolgozat.

Az OTDK tulajdonképpen a második forduló jelentő megméretés, amelyen az intézményekből a legjobb dolgozatok szerzői vehetnek részt. A dolgozatokat minden esetben legalább két bíráló értékeli (egyes szekciókban, ha a két bíráló pontszámai közti különbség meghalad egy bizonyos mértéket, akkor harmadik bírálót kérnek fel a bírálatra). A 16 tudományterületi szekcióban lebonyolított konferenciasorozat keretében egy-egy szekción belül tagozatokban mutatkozhatnak be a hallgatók, ahol a szakma kiváló képviselői és oktatói értékelik teljesítményüket. Az írásbeli bírálat és a szóbeli bemutatás értékelési szempontrendszerét az egyes szekciók felhívásai tartalmazzák, továbbá azokról információt a szekciók OTDT oldaláról elérhető honlapon kaphatnak a hallgatók.

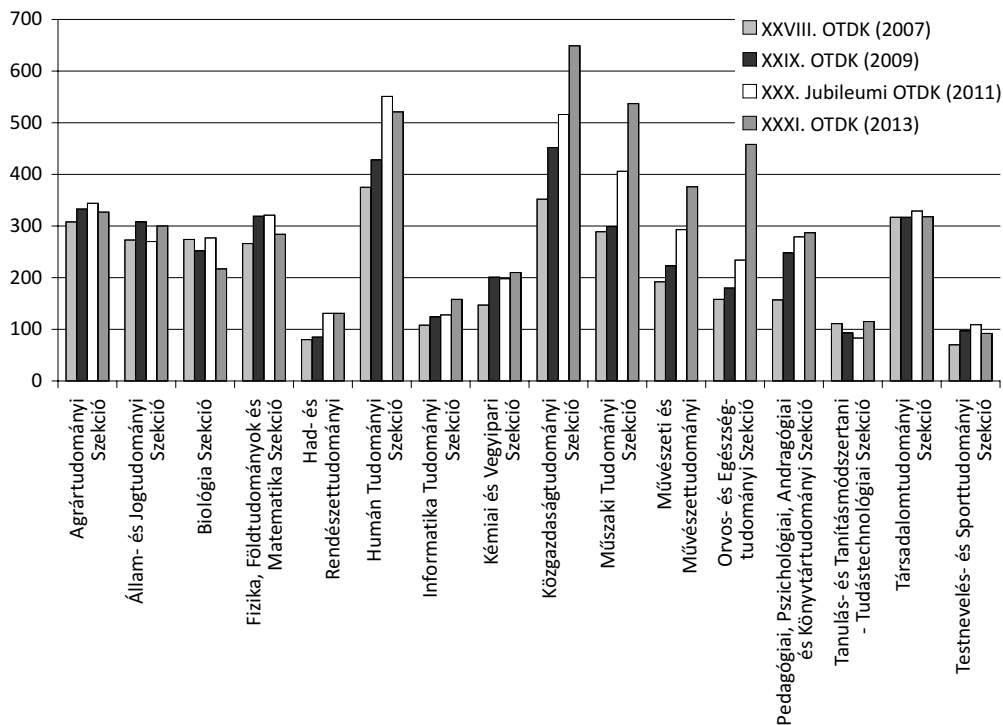
A tagozatokban történő bemutatás biztosítja, hogy a hasonló területen megírt dolgozatok szerzői megismerjék egymás munkásságát és kutatási eredményeit, gondolatatait, és kérdéseket tegyenek fel egymásnak. Nagyon lényeges, hogy a tagozati ülések nyitottak. Egy részük nem párhuzamosan zajlik, így a fiatalok arra is lehetőséget kapnak, hogy más, őket érdeklő és érintő témákat is meghallgassanak.

Az OTDK-t (ahogy az már írtuk) 2003-tól 16 tudományterületi szekcióban rendezik meg, az utóbbi időben egyre nagyobb érdeklődés mellett. Az egyes szekciókba 2005–2013. között benevezett pályamunkák számát az *1. ábra* tartalmazza. Az OTDK-ra annak központi felhívása értelmében csak olyan dolgozat nevezhető be, amely önképzési céllal a tanulmányi idő alatt készült, és amelyet a szerzők abszolutoriumának megszerzését megelőzően intézményi TDK-konferencián bemutattak, ahol a zsűri javasolta a dolgozatot az OTDK-ra.

A XXXI. OTDK-ra a 13 099 intézményi TDK-konferencián bemutatott dolgozattól összesen 7377 dolgozatot ajánlottak a zsűrik. Ezek közül 4980-at neveztek be szerzőik (5614 hallgató). A nevezéseket az OTDT Titkársága és a szekciók ügyvezetése ellenőrizték. A dolgozatok szóbeli bemutatására 2013. március 25. és április 26. között kerül sor a szekciókban a tagozati üléseken.

Az OTDT központi szabályának értelmében az OTDK-n a bemutatott pályamunkák legfeljebb egyharmada részesülhet minősített 1., 2. vagy 3. helyezésben és legfeljebb 50%-a díjazásban. A tagozatokban legfeljebb egy első helyezés adható ki, ami nem megosztható (A XXXI. OTDK központi felhívása).

1. ábra. Az egyes szekciókba 2005–2013. között benevezett pályamunkák száma

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács

A Tudományos Diákkörök Első Országos Konferenciáját követően egyre népszerűbbé vált a TDK, ezért szükségessé vált egy országos szervezet létrejötte. 1973-ban megalakult az Országos Tudományos Diákköri Tanács, amelynek elnökévé 1987-ben Szendrő Pétert választották, aki azóta is betölti ezt a pozíciót. Az OTDT szerepét jogszabályok is rögzítik, a 2011. évi CCIV. nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben is nevesítve szerepel, mint a tudományos diákköri tevékenység összehangolásáért és az országos jellegű tudományos és művészeti diákkörök szervezéséért felelős szervezet, amelynek működését a saját maga által megalkotott Szervezeti és működési szabályzata (SZMSZ) határozza meg (2011. évi CCIV. tv. a nemzeti felsőoktatásról, 63. § (4) szakasz).

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács tagjai a 16 tudományterületi szakmai bizottságnak (amelyek tudományterületenként megegyeznek az OTDK szekcióival, felsorolásukat lásd az 1. táblázatban) az elnökei (akadályoztatásuk esetén elnökhelyettesei), mandátumok időtartamára, hallgatói képviselői (akadályoztatásuk esetén helyettes hallgatói képviselői), akiket az aktuális rendező intézmények delegálnak két évre, valamint az OTDT Elnökségének tagjai.

2. táblázat. Az OTDT szakmai bizottságai

Az OTDT szakmai bizottságai
Agrártudományi
Állam- és Jogtudományi
Biológia
Fizika, Földtudományok és Matematika
Had- és Rendészettudományi
Humán Tudományi
Informatikatudományi
Kémiai és Vegyipari
Közgazdaságtudományi
Műszaki Tudományi
Művészeti és Művészettudományi
Orvos- és Egészségtudományi
Pedagógiai, Pszichológiai, Andragógiai és Könyvtártudományi
Tanulás- és Tanítás-módszertani – Tudástechnológiai
Társadalomtudományi

A szakmai bizottságok tagjai az érintett felsőoktatási intézmények képviselői. A szakmai bizottságok (tekintettel arra, hogy négy évre választják meg elnöküket, tagjaikat pedig a felsőoktatási intézmények delegálják) az állandóságot képviselik, éppen ezért a rendező intézmények munkáját hatékonyan tudják támogatni és felügyelni. A szakmai bizottságok elnökeinek mandátuma négy évre, a hallgatói képviselők mandátuma két évre, míg az Elnökség tagjainak mandátuma öt évre szól. Ennek köszönhetően az OTDT képes a folyamatos megújulásra a hagyományok tiszteletben tartásával, ami biztosítékot jelent a TDK értékalapon történő működésére.

Az OTDT SZMSZ-e szerint évente legalább két alkalommal ülésezik. Feladata a törvényben meghatározottakon felül a TDK-munkában résztvevő hallgatók és oktatók érdekképviselése, szakmai koordinációjuk megvalósítása, a kétévente megrendezett Országos Tudományos Diákköri Konferenciák előkészítése és lebonyolítása a rendezőkkel közösen, valamint a saját alapítású kitüntetések odaítélésének és átadásának megszervezése.

Az OTDT munkáját az elnök irányítja, akinek tevékenységét a négy alelnök és a titkár segíti. Ők hatan alkotják az OTDT Vezetői Értekezletét, amely testület az OTDT és az Elnökség ülései közötti időszakban az aktuális ügyek tekintetében az Elnök által meghatározott munkamegosztás szerint végzi tevékenységét, és irányítja a kapott felhatalmazás alapján a tudományos diákköri tevékenység országos szervezését.

Az OTDT Titkársága

Az OTDT munkájának operatív feladatait az OTDT Titkársága látja el, amely iroda az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet Nemzeti Tehetségfejlesztési Központjának részeként működik.

A Titkárság fő feladatai:

- Az OTDT döntéseinek képvisellete, végrehajtása
- Kapcsolattartás a hazai és határon túli felsőoktatási intézmények TDK-tanácsaival, munkájuk koordinálása és számukra az aktuális információk biztosítása
- Az OTDK központi szervezési feladatainak ellátása
- Az OTDT online rendszerének működtetése
- Az intézményi TDK-konferenciák dokumentumainak feldolgozása és tárolása
- Az OTDK-k adatainak nyilvántartása, azokról igazolások kiállítása
- Az OTDT honlapjának karbantartása
- Az OTDT kiadványainak gondozása, a történeti kutatások szervezése

Az OTDT Titkárságát a 24/2013-as, a nemzeti felsőoktatási kiválóságról szóló kormányrendelet is nevesíti, egyben kimondja, hogy a Titkárság vezetője az OTDT által választott titkár.

Az OTDT online rendszere

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács 2010-ben a korábbi tapasztalatok összegzését követően új online rendszer fejlesztését határozta el. Ennek elsődleges célja az volt, hogy három, korábban egymástól elkülönülten kezelt adatbázis egyesüljön. Az intézményi TDK-konferenciák, az OTDK-k és a Pro Scientia Aranyérem-pályázatok adatai így egyetlen rendszerbe kerültek, jelentősen segítve ezzel az OTDK-hoz kapcsolódó feladatok ellátását és az egyes jogosultságok ellenőrzését. A fejlesztést a XXX. Jubileumi OTDK Informatikatudományi Szekciója rendező intézményének, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai Karának (PPKE ITK) hallgatója, Divák Ádám végezte (akinek munkáját az OTDT 2011-ben OTDT Emléktárgy kitüntetéssel ismerte el), és a működéshez szükséges szervert is a PPKE ITK biztosította (és biztosítja jelenleg is). Az online rendszer először a XXX. Jubileumi OTDK alkalmával került használatba, akkor még csak az OTDT Titkárságának munkatársai és az intézményi TDK-felelősök alkalmazták közvetlenül, a szekciók szervezői a rendszerből exportált adatokkal dolgozhattak. Egyértelmű volt ugyanakkor az igény arra, hogy a szekciók ügyvezetései is hozzáférést kapjanak a rendszerhez a megfelelő jogosultsági szinttel, így a fejlesztés folytatódott. Ennek eredményeként a XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia előkészítése során a rendszerbe az intézményi TDK-konferenciák után feltöltött (majd a szerzők által benevezett) pályamunkák számítanak a hivatalosan benyújtott dolgozatnak. A korábbi gyakorlatot felmérve született továbbá az a döntés, hogy a 16 különböző módon történő bíráltatás is bekerül a rendszerbe, azaz a benevezett dolgozatok bíráltata is ezen keresztül valósul meg (ez mintegy összesen kb. 8500 bírálatot jelent). Két szekció, a Művészeti és Művészettudományi, valamint az Orvos- és Egészségtudományi a tudományterületek sajátosságai miatt nem használja erre a célra.

Az OTDT online rendszerének jelenleg mintegy 14 000 felhasználója van. A felhasználói csoportok:

- Intézményi TDT-elnökök, -titkárok és -felelősök
- Az OTDK-ra benevező hallgatók
- A XXXI. OTDK 16 szekciójának rendezői
- A szekciók által felkért bírálók és zsűritagok
- Az OTDT Titkárságának munkatársai

A rendszer funkciói:

- Az intézményi TDK-konferenciák feltöltött jegyzőkönyvei adatainak tárolása
- Az OTDK-ra benevező (az intézményi TDK-konferenciák OTDT Titkárság által ellenőrzött adatai alapján nevezési jogosultsággal rendelkező) hallgatók adatainak tárolása
- A benevező hallgatók pályamunkáinak tárolása
- A nevezések ellenőrzése
- A feltöltött rezümék kiadványhoz történő exportálása
- A pályamunkák írásbeli bírálatához szükséges felületek biztosítása
- Az írásbeli bírálatok alapján az írásbeli pontszám számítása
- Jegyzőkönyvek generálása a szekcióknak a tagozati ülésekhez
- Az írásbeli bírálatok exportálása
- Az OTDK okleveleinek elkészítéséhez adatok generálása
- Az OTDK eredményeinek rögzítése és tárolása
- A Pro Scientia Aranyérem (PSA)-pályázatok benyújtása, a feltöltött adatok és dokumentumok tárolása
- A PSA-pályázatok elérése a szakmai bizottságok és az Odaítélő Bizottság tagjai számára
- Statisztikák a TDK-ról
- Kommunikáció a hallgatókkal (e-mailek kiküldése)

Az online rendszer célja a TDK országos rendszerének minőségbiztosítása. A TDK- és OTDK-adatok iránt nagy az érdeklődés, hallgatói, oktatói és egyetemi/főiskolai szinten egyaránt. Az online rendszer lehetővé teszi a gyors és pontos adatszolgáltatást a jövőben.

Az OTDT kitüntetései

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács a tudományos diákköri tevékenységben kiváló eredményeket elérő hallgatók és oktatók számára kitüntetések alapított. A legrangosabb hallgatói kitüntetésre, a Pro Scientia Aranyéremre az OTDK tagozatainak első helyezettei pályázhatnak (az aktuális OTDK, valamint az azt megelőző országos konferencia első helyezettei, utóbbiak akkor, ha az aktuális évben is bemutattak pályamunkát). A tagozati első helyezés feltétele a kitüntetésre való pályázat benyújtásának, az odaítélés a teljes hallgatói életpálya figyelembevételével történik. A pályázatokat mindig az OTDK évében május elején kell benyújtania a hallgatóknak. A beérkezett anyagokat az OTDT Titkársága ellenőrzi és rendszerezi, ezt követően értékelésre átadja az OTDT szakmai bizottságainak. A szakmai bizottságok saját

tudományterületük pályázói közül ötöt terjeszthetnek fel. A felterjesztett pályázatokról a Pro Scientia Aranyérem Odaítélő Bizottság három albizottságának (élettudományok, társadalomtudományok, természettudományok) véleménye alapján dönt. Összesen 45 pályázó nyerheti el két évente a Pro Scientia Aranyérmet, a művészet területén kettő a Pro Arte Aranyérmet, és a középiskolás korban kiemelkedő teljesítményt nyújtó fiatalok közül egy a Junior Pro Scientia Aranyérmet (a Pro Scientia Aranyérem Szabályzatának 2012-ben történt módosítását követően a Junior Aranyérem kiosztására abban az esetben kerülhet sor, ha az OTDK-n legalább 30 középiskolás mutat be pályamunkát).

A Pro Scientia Aranyérem kitüntetést az OTDT 1988-ban alapította, 1989-ben kapták meg először hallgatók. 2013-ig összesen 567-en részesültek ebben az elismerésben.

Az OTDT oktatókat elismerő kitüntetése a Mestertanár Aranyérem, amelyet a legalább tízéves kiterjedt és eredményes témavezetői, valamint tudományszervezői tevékenységért adományoznak. A kitüntetésre a felsőoktatási intézmények és karaik tehetnek javaslatot (tudományterületenként legfeljebb kettőt). A határidő megegyezik a Pro Scientia Aranyérem pályázat beküldésének időpontjával. A beérkezett felterjesztéseket az OTDT Titkársága ellenőrzi és rendszerezi, majd átadja értékelésre az OTDT szakmai bizottságainak. A szakmai bizottságok öt rangsorolt jelöltre tehetnek javaslatot, akik közül annyian nyerik el a kitüntetést, ahány Pro Scientia aranyérmese van a tudományterületnek. Az így odaítélt kitüntetések mellett az OTDT Elnöksége is adományozhat Mestertanár Aranyérmet az általa elismerni szándékozottaknak. Összesen legfeljebb 55 kitüntetés adományozható.

A felsőoktatási tehetséggondozás fejlődésében kulcsszerepet vállaló nagy tekintélyű oktatóknak, kutatóknak, közéleti személyiségeknek a tevékenységét az OTDT Honoris Causa Pro Scientia Aranyéremmel ismeri el. Minden OTDK évében legfeljebb hárman nyerhetik el ezt a megtisztelő kitüntetést (területek szerint megosztva: társadalomtudományok, természettudományok, közélet).

Az iskolateremtő senior mesterek számára a Máriás Antal-émlékérem ítélt oda (alkalmanként három adományozható, ebből egy kitüntetett közgazdász). A TDK-munkát támogató személyek elismerésére az OTDT Ügyvezető Elnöksége 2004-ben megalapította az OTDT Arany Kítűző kitüntetést, amelyet összesen öt személynek ítélt oda az aktuális OTDK évében. Ugyancsak az Elnökség dönt a 2011-ben megalapított, az OTDT társadalmi elismertségének növelése érdekében kifejtett médiában folytatott tevékenység elismerésére szolgáló (egy személy részére odaítélhető) OTDT Újságírói Díjról.

Az ismertetett kitüntetések átadására mindig az OTDK ünnepélyes zárásakor kerül sor a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében. A Pro Scientia Aranyérmet hagyományosan az OTDT elnöke a Magyar Tudományos Akadémia elnökével, a Mestertanár Aranyérmet pedig az oktatásért felelős miniszterrel közösen adja át.

Az OTDT elnöke 2012-ben új kitüntetést alapított a TDK-szervezőként kiváló munkát végzők számára. Az évente átadható öt kitüntetés odaítéléséről az OTDT Elnöksége dönt majd, erre először 2013-ban fog sor kerülni.

Az OTDT támogatói és partnerei

Az Országos Tudományos Diákköri Tanács hagyományosan a Magyar Tudományos Akadémia, valamint az oktatásért felelős minisztérium fővédnökségével hirdeti meg az Országos Tudományos Diákköri Konferenciát. Az OTDT központi főtámogatója dr. Csányi Sándor, az OTP Bank Nyrt. elnök-vezérigazgatója, aki a Pro Scientia aranyérmesek pénzdíjjal történő elismerését biztosítja. 2011-ben a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium különdíjat alapított a közigazgatás hatékonyságának javítását szolgáló legjobb pályamunkák szerzői részére az Állam- és Jogtudományi, a Közgazdaságtudományi, valamint a Társadalomtudományi Szekciókban. A különdíjat összesen negyven dolgozat szerzői, valamint öt Pro Scientia aranyérmes vehette át. A Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetügyért Felelős Államtitkára a környezetvédelem területén kiemelkedő teljesítményt nyújtó öt Pro Scientia aranyérmest tüntetett ki különdíjával. A KIM és a VM 2013-ban is felajánlott különdíjakat, amelyek átadására így ismételten sor kerülhet. A Pro Scientia aranyérmesek részére hagyományosan különdíjat ajánl fel a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, valamint 2011 óta a Magyar Innovációs Alapítvány. A központi támogatások átadását az OTDT vezetői által irányított TDK-ért Közhasznú Alapítvány bonyolítja. A szekciók saját díjaikat maguk szervezik, központilag a KIM különdíjakon kívül az OTDT nem gondoskodik díjakról.

A támogatók mellett az OTDT jelentős partneri hálózattal is rendelkezik. A partneri hálózat célja a felsőoktatási tehetséggondozás ügyének előmozdítása. Az OTDT ennek érdekében kiemelten együttműködik a Magyar Rektori Konferenciával és annak Tehetséggondozási Állandó Bizottságával, a Nemzeti Tehetségsegítő Tanáccsal, a Magyar Innovációs Szövetséggel, a Doktoranduszok Országos Szövetségével, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájával, a Pro Scientia Aranyérmesek Társaságával, a Kutató Diákokért Alapítvánnyal és a Szakkollégiumok Egyeztető Fórumával.

Az OTDT kommunikációs eszközei

Annak érdekében, hogy a TDK-ról hasznos és érdekes információk legyenek gyorsan elérhetőek, az OTDT Titkársága 2012-ben Fazekas Dávidnak, az OTDT Elnökség tagjának segítségével megújította az OTDT honlapját (<http://www.otdt.hu>). Az oldal a különböző csoportoknak (hallgatók, TDT-elnökök, szekciók rendezői) célzottan nyújt aktuális és sokrétű tájékoztatást. Az új honlap élesítését követően 2012 novemberében elindult az OTDK Facebook-oldala is (<https://www.facebook.com/otdk.hu>), amelyet ma már 1500-an követnek, és ez a szám hétről hétre nő. A közösségi oldalon létrehozott profil elsődleges célja az, hogy az aktuális OTDK-val kapcsolatos tudnivalókról minél gyorsabban tájékoztassa a hallgatókat.

Az OTDT Titkársága, valamint a XXXI. OTDK szekcióinak rendezői az OTDT online rendszeren keresztül is jelentős és célzott kommunikációt folytatnak a mintegy 14 000 felhasználóval, és biztosítják számukra az OTDK-val kapcsolatos aktuális tájékoztatást.

A digitális felületek mellett a Pro Scientia és Mestertanár aranyérmeseket bemutató, a páratlan években kiadott Almanach-kötet, valamint az OTDK-k eredményeit összefoglaló Diák tudós kiadvány az, amit rendszeresen megjelentet az OTDT, és eljuttat minden felsőoktatási

intézménybe. A XXX. Jubileumi OTDK alkalmából Anderle Ádám professzor szerkesztésében megjelent az OTDT történeti kiadványa, *A magyar tudományos diákköri konferenciák története (1951–2011)*.

A TDK-val foglalkozó egyetemi és főiskolai vezetők, TDT-elnökök, -titkárok és -felelősök, hallgatók, valamint az OTDT és szakmai bizottságai tagjainak részvételével az OTDT első alkalommal 2010-ben kétnapos fórumot szervezett Kecskeméten. A nagy sikerre való tekintettel a program 2012-ben ismét megrendezésre került a Széchenyi István Egyetemen Győrben. A fórumok megteremtették a lehetőséget a közvetlen tájékozódásra és a TDK-t érintő kérdésekben az eszmecsere.

Határon túli hallgatók és oktatók részvétele a TDK-munkában és az OTDK-n

Az OTDK-kon rendszeresen vesznek részt határon túli hallgatók, és a határon túli területeken is rendeznek TDK-konferenciákat. Szervezetten azonban nem jelentek meg az ezeken szereplő hallgatók a magyarországi szekciókban. Az OTDT annak érdekében, hogy ezen változtasson, megállapodásokat kötött hazai és határon túli szervezetekkel. 2010-ben a romániai, 2011 februárjában pedig a felvidéki, a kárpátaljai és a vajdasági felsőoktatási tehetséggondozásról születtek meg azon együttműködési szerződések, amelyeknek eredményeként a XXX. Jubileumi OTDK-n már megduplázódott a részt vevő határon túli hallgatók száma az előző, XXIX. OTDK-hoz képest (Cziráki és Szendrő, 2012).

Az OTDT azt a döntést hozta, hogy szervezetten segíti a pályamunkát bemutató hallgatók, valamint az oktatók és a TDK iránt érdeklődő hallgatók részvételét. A költségek finanszírozását a Nemzeti Tehetség Program keretében kiírt pályázat segíti. A korábban megkötött megállapodások, valamint a finanszírozás megteremtésének eredményeként közel 400 hallgató és oktató számára nyílik lehetőség a XXXI. OTDK-n történő részvételtre.

Jövőbeni feladatok, kérdések és fejlesztések

A felsőoktatásban tanulók jelentős száma miatt a tehetséggazonosítás nehezebbé vált. Ennek segítésére az OTDT 2012-ben elindította Tehetségútlevél Programját, amelynek keretében az OKTV-n sikeresen szereplő diákokra, valamint az Arany János Tehetséggondozó Programból bekerülő fiatalokra hívta fel az intézményi TDT-elnökök figyelmét, és kérte tőlük, hogy segítsék őket abban, hogy tudományos diákköri tevékenységet folytathassanak. Az intézményi TDT-elnökök örömmel fogadták a kezdeményezést, és felvették a kapcsolatot az egyetemükre és főiskolájukra bekerült fiatalokkal.

Az OTDK-eredmények értékelése régóta visszatérő kérdés az OTDT-n belül. 2012-ben ezért munkacsoport alakult, amely kidolgozta a Dombi József professzor matematikai számí-

tásaival alátámasztott TDK-eredményességi mutatót, amely az intézmények és karok hallgatói által elért helyezések és elnyert Pro Scientia Aranyérmek alapján hasonlította össze a TDK-tevékenységet. A TDK-eredményességi mutatót 2012 novemberében a „Hallgatói kiválóság – Tehetséggondozás – TDK” fórumon mutatták be. A kapott visszajelzések alapján további számítások és kutatások elvégzése mellett döntött az OTDT vezetősége. Ezek az egyes tudományterületeken belüli teljesítményt, valamint az intézmények hallgatói létszámára vetített eredményeket vizsgálják majd. A cél a TDK-ban elért kiválóság elismerése annak figyelembevételével, hogy az OTDK-n nem intézmények, hanem hallgatók mutatkoznak be, és mérik össze kutatásaik eredményeiket, ugyanis az OTDT semmiképp sem kíván intézményi, illetve kari rangsorokat készíteni vagy generálni.

Zárszó

A tudományos diákköri tevékenység hosszú ideje meghatározó része a magyar felsőoktatásnak. Az osztott képzés bevezetésének eredményeként (amelytől tartott az OTDT és szakmai bizottságai) az eddigi adatok alapján a hallgatók korábban kezdik el a TDK-tevékenységet. A XXX. Jubileumi OTDK-ra benevező fiatalok 46%-a, a helyezést elérőknek pedig a 41%-a alapképzésben vett részt az intézményi válogatót jelentő TDK-konferencia idején (Cziráki, Felker és Nagy, 2011). A XXXI. OTDK-ra benevezettek esetében szintén 46% az aránya a BA-, BSc-képzésben tanulóknak (OTDT online rendszer).

A hallgatók tehát keresik annak lehetőségét, hogy a kötelező tanulmányokon felüli ismereteket szerezzenek. Amennyiben tovább szeretnének tanulni mesterképzésben, a tudományos diákköri tevékenységben való részvétel, az intézményi TDK-n és az OTDK-n történő bemutatkozás kiváló lehetőség számukra. Nagyon fontos eleme továbbá a doktori képzésbe való bekerülésnek is.

A kormányzat a TDK szerepének elismeréseként a 24/2013. (II.5.), a nemzeti felsőoktatási kiválóságról szóló kormányrendeletben a tudományos diákköri kiválóságot is szabályozta, emellett az intézményi kiválóság megítélésénél is szerepel a kiemelkedő tudományos diákköri tevékenység.

A hallgatói kiválóság felismerése, elismerése és támogatása a felsőoktatás egyik leglényegesebb feladata. A tehetséges hallgatók fejlődésének segítése és képességeik kibontakoztatása meghatározó a nemzet jövője szempontjából. Erre a feladatra azonban csak elkötelezett és motivált oktatók alkalmasak, akiket ezért elismernek és megbecsülnek. A hallgatók és oktatók közötti együttműködés sikere előrébb viheti az országot, a TDK pedig ehhez nyújt segítséget. Szerepe vitathatatlan és dicséretes, támogatásra érdemes önkéntes tevékenység, a résztvevő diákok, tanárok és szervezők részéről egyaránt gyümölcsöző, sok esetben csak erkölcsi elismerést és megelégedettséget generáló munka.

Hivatkozások

- Anderle Á. (2011) szerk.: *A magyar tudományos diákköri konferenciák története (1951–2011)*. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Országos Tudományos Diákköri Tanács Titkársága, 27–31.
- Cziráki Sz.; Felkerné Kóthay K.; Nagy A. E.; Szabó B. (2011) szerk.: *Diáktudós, az Országos Tudományos Diákköri Tanács időszaki kiadványa*. XXII/5. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, OTDT Titkársága, 5–6.
- Cziráki Sz.; Felkerné Kóthay K.; Nagy A. E. (2011) szerk.: *Diáktudós, az Országos Tudományos Diákköri Tanács időszaki kiadványa*. XXII/6. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, OTDT Titkársága, 5–6.
- Cziráki Sz.; Szendrő P. 2012: Hat évtized, harminc OTDK. Változatlan célok, növekvő tekintély (A tudományos diákköri mozgalom kettős jubileumot ünnepelet). *Magyar Tudomány* 2012/2, 237–238.